

Livsmedelsfacilitet

Utrikesdepartementet

2008-10-28

Dokumentbeteckning

COM(2008) 450 final/2

Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council establishing a facility for rapid response to soaring food prices in developing countries

PE409.786

European Parliament Committee on Development Draft report on the proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council establishing a facility for rapid response to soaring food prices in developing countries

Sammanfattning

Mot bakgrund av Europeiska rådets slutsatser från 19-20 juni 2008 har Europeiska kommissionen föreslagit en livsmedelsfacilitet som ett snabbt gensvar för att hos befolkningen i utvecklingsländer mildra de negativa effekterna av de kraftiga prishöjningarna på livsmedel. Faciliteten ska enligt förslaget ha ett kort till medellångt perspektiv och syftar till att öka jordbruksproduktionen samt att hjälpa länder att snabbt mildra negativa effekter genom stöd till bland annat sociala skyddsnät. EU vill främja ett mer koordinerat och långsiktigt internationellt svar på den pågående livsmedelskrisen.

Förenta Nationernas högnivåpanel har beräknat att det krävs dryga 18 miljarder euro för att hantera livsmedelskrisen under 2008-2009 och enligt förslaget ska Europeiska gemenskapen bidra med tio procent, det vill säga 1,8 miljarder euro. Kommissionen bedömer att befintliga utvecklingsinstrument kan allokera 800 miljoner euro för detta, resterande 1

miljard euro föreslås täckas av faciliteten genom att marginalen på utgiftsrubrik 2 (Bevarande och förvaltning av naturresurser) utnyttjas. Regeringen välkomnar att kommissionen inkommit med ett förslag om inrättandet av en livsmedelsfacilitet.

1 Förslaget

1.1 Ärendets bakgrund

Stigande livsmedelspriser under 2007 och 2008 har fått negativa effekter för många utvecklingsländer och deras befolkningar. Fattigdomen har förvärrats för hundratal miljoner människor. De framsteg som nåtts i strävan mot att uppnå milleniumutvecklingsmålen riskerar att gå om intet. Dessutom har stigande livsmedelspriser resulterat i upplopp, oro och instabilitet i flera länder och nu står resultaten av flera års politiska, fredsbevarande och utvecklingsinriktade investeringar på spel liksom millenniemålet om att halvera fattigdom och hunger i världen 2015.

Men de stigande priserna kan även stimulera ett ökat utbud hos jordbrukare i utvecklingsländerna. Högre priser erbjuder nya inkomstgenererande möjligheter att ta samhällen på landsbygden ur fattigdom och kan öka jordbrukets bidrag till ekonomisk tillväxt genom att tillhandahålla incitament till produktivitetsförbättringar.

EU vill främja ett mer koordinerat och långsiktigt internationellt svar på den pågående livsmedelskrisen. Europeiska rådet har i sina slutsatser från 19-20 juni 2008, välkomnat kommissionens avsikt att lägga fram ett förslag om en ny fond för att stödja jordbruket i utvecklingsländer inom ramen för den nuvarande budgetplanen. Mot bakgrund av Europeiska rådets slutsatser presenterade kommissionen den 18 juli 2008 ett förslag till en tillfällig facilitet för att möta behov som skapats av stigande livsmedelspriser i utvecklingsländerna.

1.2 Förslagets innehåll

Kommissionens förslag innebär att livsmedelsfaciliteten i första hand på kort och medellång sikt ska stödja jordbruket i utvecklingsländer för att öka produktionen, men även hjälpa länder att snabbt mildra de negativa effekterna av de höga livsmedelspriserna för de allra fattigaste.

Faciliteten är föreslagen att inrättas under en tvåårsperiod 2008-2009 och avsikten är inte att skapa nya strukturer utan att kanalisera medel via internationella och regionala organisationer som till exempel FN:s livsmedels- och jordbruksorganisation FAO, Internationella jordbruksutvecklingsfonden (IFAD), FN:s Världslivsmedelsprogram (WFP) och Världsbanken. Stödet ska enligt förslaget allokeras till de utvecklingsländer som är allvarligt påverkade av livsmedelskrisen, som har ett behov av att åtgärder vidtas och som utan assistans saknar möjlighet och kapacitet att hantera krisen. Syftet med faciliteten är bland annat att öka jordbruksproduktionen, minska andelen undernärda samt dämpa prisstegringar. Programmering och implementering av faciliteten ska ske i överensstämmelse med Parisdeklarationens principer. Koordinering av aktiviteter kommer att utföras i samråd med medlemsstaterna och övriga givare i syfte att försäkra att inget utvecklingsland stöds för mycket eller förbises.

Förenta Nationernas högnivåpanel har beräknat att de finansiella behoven för att möta livsmedelskrisen uppgår till 18 miljarder euro och enligt förslaget ska Europeiska gemenskapen bidra med 1,8 miljarder euro.

Europeiska kommissionen bedömer att befintliga utvecklingsinstrument kan allokera 800 miljoner euro för ändamålet, medan resterande 1 miljard euro enligt förslaget ska täckas av faciliteten genom att marginalen på utgiftsrubrik 2 (Bevarande och förvaltning av naturresurser) utnyttjas med 750 miljoner euro 2008 och 250 miljoner euro 2009.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Förslaget påverkar inte svenska regler.

1.4 Budgetära konsekvenser / Konsekvensanalys

Enligt förslaget ska faciliteten omfatta 1 miljard euro under den tvåårsperiod som den implementeras, 750 miljoner euro för 2008 och 250 miljoner euro för 2009. Faciliteten ska enligt förslaget finansieras från marginalen i

budgetens rubrik 2, där den gemensamma jordbrukspolitiken utgör den absoluta merparten. Medlemsstaternas EU-avgifter kommer öka som ett resultat av kommissionens förslag. Troligen kommer inga betalningar ske 2008, varför den faktiska effekten av finansieringsförslaget är att nya medel kommer krävas 2009 och 2010. För svensk del skulle det innebära en ökad EU-avgift, med sammanlagt omkring 250 miljoner kronor. I samma utsträckning som insatserna finansierade via faciliteten är DAC-fähiga, skulle en ökad avräkning från biståndsramen göras, vilket i sin tur innebär att utgiftsområde 7 Internationellt bistånd skulle minskas med motsvarande belopp. Därmed blir förslaget saldoneutralt på statsbudgeten och nivån på det svenska biståndet förblir oförändrat.

2 Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Inrättandet av en livsmedelsfacilitet är en signal att EU tar ett ansvar och bidrar i arbetet med att hjälpa de utvecklingsländer som har drabbats hårt av livsmedelskrisen. Regeringen stödjer ökade insatser med anledning av livsmedelskrisen.

En revidering av den fleråriga budgetramen eller IIA¹ är inte i enlighet med Europeiska rådets slutsatser. En finansieringslösning bör sökas inom befintlig budgetram och med de instrument som finns till vårt förfogande.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Samtidigt som det råder enighet i att faciliteten inrättas råder näst intill enighet kring frågan om att respektera det fleråriga budgetramverket och att inte acceptera kommissionens föreslagna finansieringsförslag.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Europaparlamentet välkomnar kommissionens initiativ, och vill att faciliteten ska fokusera på kort till medellång sikt med tyngdpunkt på tillgång till jordbruksstimulans och tjänster som till exempel gödningsmedel och säd,

¹ (IIA Interinstitutionella avtalet, IIA som beslutades i maj 2006 är det formella avtalet mellan Kommissionen, Ministerrådet och Europaparlamentet där budgetens tak, inriktning och samarbetsformer slås fast för perioden.)

samt stödja säkerhetsåtgärder som syftar till att bibehålla eller förbättra kapaciteten för jordbruksproduktion i utvecklingsländer. Parlamentet är öppen för andra finansieringslösningar än de av kommissionen föreslagna.

2008/09:FPM20

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

World Food Programme (WFP) har ställt sig positiva till kommissionens förslag om en livsmedelsfacilitet. Även organisationen DATA, som arbetar för skuldavskrivningar i Afrika, är positiva till förslaget.

3 Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Artikel 179.1 EG. EU:s gemensamma utvecklingssamarbete har sin juridiska grund i artiklarna 3 och 177-181 i EG-fördraget. De grundläggande reglerna för upprättandet av EU-budgeten finns i artiklarna 268-280 i fördraget. Beslut fattas av rådet efter medbeslutandeförfarande med Europaparlamentet enligt artikel 251 EG.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

4 Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Diskussion om innehållet i faciliteten fortsätter under hösten i rådsarbetsgruppen för allmänna bistandsfrågor medan de finansiella delarna diskuteras i rådets budgetkommitté. En första läsning av förslaget har ägt rum i Europaparlamentet och det planeras en andra läsning. Beslut från rådet och parlamentet väntas fattas i november.

EUU - Europeiska utvecklingsfonden

Millennieutvecklingsmålen - FN:s toppmöte år 2000 antog åtta mål till år 2015: utrota extrem fattigdom och hunger; garantera grundskoleutbildning för alla barn; öka jämställdheten mellan kvinnor och män; minska barnadödligheten; minska mödradödligheten; stoppa spridningen av hiv/aids, malaria och andra sjukdomar; säkerställa en miljömässigt hållbar utveckling; samt utveckla ett globalt partnerskap för utveckling.

Parisdeklarationen: Parisdeklarationen antogs 2005 och är en internationell dagordning för fattigdomsbekämpning samt en dokumenterad vilja att öka biståndsvolymerna. Utvecklingssamarbetet ska inte bara öka i volym utan även i kvalitet, effektivitet och förutsägbarhet för att nå millennieutvecklingsmålen. För detta krävs att biståndet koncentreras samt samordnas givarländer emellan. Parisagendan uppmärksammar att alltför många givarländer i ett mottagarland riskerar att reducera och förhindra effektiviteten av biståndet.